

En vardagshistoria från Stjernecaféen på Vesterbro

Det var en tidig förmiddag – i varje fall en så tidig förmiddag som jag kan uppleva. Men trots detta odiskutabla faktum – och trots att jag definitivt inte vågar göra anspråk på att vara någon speciellt skarpsynt iakttagare, i synnerhet inte vid den tiden på dygnet – kunde jag inte undgå att lägga märke till, och det bara efter en hastig blick, att vår värdnadsvärda mittpunkt, bartendern Bob, inte såg ut som om han befann sig på sina vanliga höjder bakom bardisken på Stjernecaféen.

Han rörde sig så långsamt och mekaniskt som om han vore en tidig version av en experimentellt utvecklade ny robottyp. Hans ögon var insjunkna och i rösterna fanns inga rester av hans vanliga älskvärdhet när han hälsade mig med ett tonlöst hej.

– Vad står på? frågade jag när jag hemtamt placerade mig på barstolen i den för ögonblicket i övrigt tomma lokalen.

– Har du kopparslagare?

– Nej, sa Bob, medan han skänkte i ur bitterbuteljen. Det har jag inte haft på tjugo år. Det har inte bartenders.

– Du liknar en hängd katt.

– Om du tror att du befinner dig på en modevisning med herrmannekänger så har du gått fel.

– Fin passning. Men du ser faktiskt ut som om något är fel.

grund av Kajs död och nerver och vad vet jag, så ligger de där . . .

Jag gjorde en avvärande gest. Jag såg ingen påträngande anledning till att närmare gå in på omständigheterna.

– Så, sa Bob, min familjesituation är, kan man säga, i varje fall för tillfället en smula ansträngd.

– Det var då också en förbannad otur, sa jag oförstående. Med de två Kajerna.

– Tja, sa Bob filosofiskt. Såna saker händer varje dag. Men det är trots allt annorlunda när det inträffar i familjen.

Så gjorde han en grimas och sa:

– Men det värsta är, att nu är den där sången förstörd för mig. *Mandalay* var min älsklingsång också men nu veet jag mycket väl vad den kommer att få mig att tänka på varje gång jag hör den.

Jag förstod honom. Sonja var trots allt hans syster. Dimmornas Kaj var hans sväger och *Mandalay* var hans älsklingsång. Bob var en man med ett starkt känsloliv.

Också ni borde kunna förstå Bob. Ni med er kunskap om den mänskliga naturen.

Så därför, om ni en dag i ett rimligt ärende beträder Stjerneca-

DIMMORNAS KAJ

– Om det är!
– Vad då?
– Det är min sväger.
– Kaj?
– Kaj, ja. Du känner honom, eller hur?

Jo, jag kände honom – si så där.

Det vill säga, så som man känner igen ett par hundra huvuden på gatorna kring ens eget. Det var knappast tal om någon djup och livslång vänskap mellan Kaj och mig – folk i klass med David och Jonathan eller Robin Hood och Little John skulle knappast ha känt sig pressade av konkurrensen – men jag skulle i alla fall ha höjt handen till hälsning så snart jag fick syn på Kaj, och redan det är – enligt min uppfattning – att ha kommit en bra bit på väg, när det gäller mänskligt umgänge. En utgångspunkt kan man säga.

– Vad är det med Kaj? frågade jag. Jag var tillräckligt sömnig för att vara tålmodig.

– Han ska skiljas från min syster, sa Bob. Han är *rasande*. Och Sonja tjuter! Jag har inte sovit en minut i natt.

– Men varför?

– Du vet, sa Bob, att han kallas för Dimmornas Kaj?

– Jo, svarade jag. Jag vet också varför.

– Nej, det gör du inte. Inte helt och hållet. Det stämmer att han gärna tar sig en liten jävel – eller kanske till och med ett par – men det är inte bara därför. Det är mest för att i elektrikerlaget han jobbar i, finns det en annan Kaj. Och han kallas för Kinabugstens

Dan Turéll är dansk. Mycket dansk. Han är dessutom poet, deckarförfattare, reporter, flanör, kåsör, stamgäst, skivartist, förläggare, mediagunstling med mera, med mera.

Dan Turéll kommer att medverka i Kalendern med personliga (mycket personliga) Köpenhamnsbetraktelser.

sjunger när de har fest i fackföreningen och sänt och hans glansnummer är den där *Mandalay*, känner du inte till den:

*Å den vej till Mandalay
fuld av flyvefisk i leg
medens Solens steg som
torden fem bag Kinabugstens
kaj . . .*

. . . sjöng Bob.

– Var menar jag, tillfogade han.

– Var vad? frågade jag med uppbyggande av de sista resterna av mitt tålmod och höll anklagande upp glaset mot honom. Jag förstår inte ett ord av vad du säger.

– Det var hans glansnummer, sa Bob. Han är död, det är därför Sonja och Dimmornas ska skiljas.

Efter ännu en bitter lyckades jag dra historien i ett någorlunda sammanhängande skick ur Bob. Någorlunda, säger jag bara. Att överdriva är enligt min mening ett utbrett oskick.

Kaj – alltså Kinabugstens Kaj, han som spelade dragspel och njöt av det inte alltför exklusiva privilediet att inte vara gift med Bobs syster – Kaj hade fallit samman på

en större fabrik. Han hade bara stilla sjunkit samman och upphört att andas. En ambulans kallades dit och en imponerande välutbildad expert på den sortens ting hade slagit fast att den föreliggande Kaj aldrig mer skulle kunna se eller sjunga om "flyvefisk i leg" eller ägna sig åt någon som helst annan sysselsättning.

Alltsammans mycket sorgligt, särskilt därför att Kaj uppenbarligen hade varit en glad färdkamrat på livets väg, men ändå – kom jag fram till efter att noggrannare ha övervägt saken – inte i sig själv någon övertygande orsak till en skilsmässa mellan en *annan* Kaj och dennes hustru.

Men dock. Det visade sig – som Bob lade fram det hela – att man i hastigheten hade begått ett misstag. De fem männen i laget hade varit förvirrade när de ringde till firman och berättade vad som hänt. Eller också hade firmans växeldamer blivit förvirrade när de fick beskedet. Oavsett vem som bar skulden (och jag är verkligen inte mannen att blanda mig i en så komplicerad juridisk och moralisk frågeställning): Det var fel Kaj som blev dödförklarade, eller uppfattad som sådan, och

vändningar meddela att hennes man i dag på sin arbetsplats avgått med döden som följd av en plötslig blodpropp och att det gjorde honom, direktören, förfärligt ont.

Sonja hade – precis som varje, om så bara genomsnittsgod, kvinna skulle ha gjort under rådande omständigheter – gråtit en smula i telefonen. Och så . . .

– Du känner Sonja, eller hur? frågade Bob.

– Jo, si så där, svarade jag.

Absolut inte mer än "si så där".

– Men, sa Bob och gled (som folk ofta gör när de blir ivriga) över i nutid. Men jag känner henne utan och innan. Hon har en älskare, så klart, det har jag alltid vetat. Jag vet också vem det är och det hela är ett utmärkt arrangemang för dem båda två, särskilt med tanke på att Kaj så ofta är borta i sina dimmor – och förresten är hon vuxen och det angår inte mig det minsta.

– Bob, sa jag inte utan tyngd, det skulle kunna skrivas tjocka böcker om allt som inte angår oss två.

– Ja, sa Bob. Och någon gör det säkert. Men lyssna nu, vad gör Sonja? Men sörjer en halvtimme och sedan griper hon luren och

féens röda, luggslitna mattor, bör ni på förhand kunna räkna ut *varför* den annars så vänlige bartendern betraktar er med en så bister blick, när ni helt stillsamt sitter där och för er själva nynnar om "flyvefisk i leg".

Köpenhamn i Mars 1985